

Państwowa Rada Ochrony Przyrody w sprawie bizonów

2015-07-27

Komisja Państwowej Rady Ochrony Przyrody ds. zwierząt wyraziła opinię, że na terenie Polski nie należy zezwalać na sprowadzanie, przetrzymywanie i hodowlę bizonów.

W drodze wyjątku, zezwolenie na niektóre czynności zakazane wobec bizonów można udzielić jedynie:

1. ogrodom zoologicznym, które posiadały już te zwierzęta w chwili wejścia w życie rozporządzenia Ministra Środowiska z 9 września 2011 r. w sprawie listy roślin i zwierząt gatunków obcych, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić gatunkom rodzimym lub siedliskom przyrodniczym,
2. ogrodom zoologicznym, które prowadzą hodowlę zwierząt tego gatunku w ramach programów hodowlanych lub ksiąg rodowodowych EAZA lub WAZA,
3. w szczególnych przypadkach – innym podmiotom, które posiadały legalnie sprowadzone bizony w chwili wejścia w życie rozporządzenia, o którym mowa w pkt. 1, lub które później uzyskały zezwolenie na ich posiadanie – wyłącznie na przetrzymywanie do czasu śmierci lub na zbycie uprawnionym podmiotom posiadanych okazów, pod warunkiem ich indywidualnego oznakowania i zapewnienia skutecznych środków w celu niedopuszczenia do ich ucieczki i rozrodu (np. poprzez sterylizację),

PAŃSTWOWA RADA OCHRONY PRZYRODY
THE STATE COUNCIL FOR NATURE CONSERVATION

Jeśli składając wniosek wykażą, że mają odpowiednią infrastrukturę i doświadczenie w bezpiecznym przetrzymywaniu gatunków obcych, w tym w szczególności bizonów.

Żadne inne podmioty, ani wymienione w punktach 1-3 podmioty pod innymi warunkami nie powinny otrzymywać zezwoleń na sprowadzanie, prowadzenie hodowli i przetrzymywanie bizonów na terenie naszego kraju.

Uzasadnienie

Bizon amerykański (Bison bison) jest obcym gatunkiem dużego roślinożercy, który występuje w stanie dzikim na terenie Ameryki Północnej, oraz w hodowlach zamkniętych w wielu krajach europejskich, w tym w Polsce. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dn. 9 września 2011 r. w sprawie listy roślin i zwierząt gatunków obcych, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić gatunkom rodzimym lub siedliskom przyrodniczym, bizon znajduje się na liście gatunków, których sprowadzanie, przetrzymywanie, hodowla, rozmnażanie, oferowanie do sprzedaży i zbywanie zgodnie z art. 120 ustawy o ochronie przyrody wymaga zezwolenia odpowiedniego organu ochrony przyrody.

Bizon amerykański jest blisko spokrewniony z żubrem (Bison bonasus) – rodzimym gatunkiem, który w Polsce podlega ścisłej ochronie oraz znajduje się w Załączniku II i IV Dyrektywy Siedliskowej jako gatunek priorytetowy. Zagrożeniem dla żubra ze strony bizona może być krzyżowanie się oraz ryzyko przenoszenia chorób i pasożytów, które to zagrożenia zostały wskazane w „Ocenie stanu ochrony gatunku żubr *Bison bonasus* na poziomie regionów biogeograficznych (alpejskiego i kontynentalnego) na stanowiskach: Puszcza Białowieża, Puszcza Borecka, Puszcza Knyszyńska, Lasy Waleckie, Bieszczady i na obszarach Natura 2000”, prowadzonej w ramach Monitoringu gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000 przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Niedopuszczenie do powstawania na terenie kraju nowych hodowli bizona i likwidację hodowli już istniejących wynika z celu ochrony żubra.

Tworzenie i utrzymywanie na terenie Polski hodowli bizona amerykańskiego wiąże się z ryzykiem wydostania się na wolność zwierząt przetrzymywanych w niewoli. Niezależnie od dołożenia przez właścicieli wszelkich starań, nie jest możliwe całkowite wyeliminowanie ryzyka przedostania się bizonów do środowiska przyrodniczego, na przykład w wyniku wypadków losowych (kłesł żywiołowych) czy prób kradzieży. Nawet tak duże zwierzęta jak bizony mogą przez dłuższe okresy niewykryte bytować w środowisku i przemieszczać się na duże odległości, na co wskazują przykłady dalekodystansowych wędrówek żubrów w naszym kraju. Co więcej, wobec dużego podobieństwa między oboma gatunkami, bizony, które przedostały się do środowiska przyrodniczego, mogą być mylnie identyfikowane jako żubry. W związku z tym ryzyko krzyżowania się bizona z żubrem, których mieszańce są płodne, jest realne i powoduje zagrożenie czystości genetycznej chronionego, rodzimego gatunku, której zachowanie jest jednym z priorytetów strategii ochrony żubra w Europie (European Bison – Status Survey and Conservation Action Plan), a także w Polsce (Strategia ochrony żubra *Bison bonasus* w Polsce).

Ryzyko przenoszenia chorób i pasożytów jest również realnym zagrożeniem, bo niezależnie od tego czy bizony będą sprowadzone bezpośrednio z Ameryki Północnej, czy z innych hodowli europejskich, i czy będą posiadały wymagane dokumenty weterynaryjne potwierdzające, że są osobnikami zdrowymi, będą one potencjalnym ogniskiem rozwoju w hodowli typowych dla bizonów i bydła chorób, od których wolne są żubry. Wiadomo, że bizony hodowlane są bardziej podatne na choroby niż zwierzęta dziko żyjące, co sprawia hodowcom w USA wiele problemów, powodując liczne zachorowania i upadki zwierząt. U bizonów występują m. in. takie choroby wirusowe jak: złośliwa gorączka nieżyłtowa bydła (głowica), choroba niebieskiego języka (BT), krwotoczna choroba zwierzyny płowej (EHD), bakteryjne: brucelozą, gruźlicą oraz pasożytnicze, wywołane m.in. przez nicienie żołądkowo-jelitowe z rodziny Trichostrongylidae. Standardowe procedury kontroli weterynaryjnej, wymagane przy sprowadzaniu zwierząt do Polski, nie są w stanie zapewnić wykrycia wszystkich tych chorób.

Bardzo niska zmienność genetyczna, wynikająca z historii gatunku, jest czynnikiem predysponującym żubra do podatności na nowe patogeny, a także znacznie ogranicza jego zdolność wytworzenia skutecznej odpowiedzi immunologicznej niezbędnej do walki z nimi. W związku z tym, każdy nowy czynnik chorobotwórczy może być bardzo niebezpieczny dla przetrwania żubra, jako gatunku. Ryzyko takie jest tym większe, że do zarażenia nie jest potrzebny bezpośredni kontakt między bizonami a żubrami, ale może ono nastąpić za pośrednictwem żywicieli pośrednich lub owadów przenoszących groźne choroby. Pojawienie się ogniska takiej choroby w hodowli bizonów byłoby realnym zagrożeniem dla populacji żubra w Polsce, nawet jeśli zarażone zwierzęta będą stale przebywały w warunkach hodowlanych.

Istniejące obecnie w Polsce hodowle budzą kontrowersje i są sprzeczne z polityką państwa w odniesieniu do gatunków obcych. Należy zatem dążyć do ich likwidacji. Każda zgoda na założenie nowej hodowli bizonów amerykańskich na terenie Polski lub rozmnażanie tych zwierząt w istniejących hodowlach będzie precedensem otwierającym drogę kolejnym podmiotom do ubiegania się o uzyskanie zezwoleń na takie działania oraz uniemożliwiającym organom państwa doprowadzenie do likwidacji już istniejących hodowli.

W związku z przedstawionymi wyżej faktami, utrzymywanie istniejących i tworzenie nowych hodowli bizona amerykańskiego w Polsce stanowi potencjalne zagrożenie dla podlegającego ścisłej ochronie żubra, a także sprzeczne z intencją, która przyświecała umieszczeniu bizona w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 września 2011 r. w sprawie listy roślin i zwierząt gatunków obcych, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić gatunkom rodzimym lub siedliskom przyrodniczym. W naszym kraju żyje 1/3 światowej populacji żubra.

Zwiększanie potencjalnego zagrożenia dla jego zdrowia i odrębności genetycznej należy traktować jako działanie niepożądane i niebezpieczne dla przyszłości tego gatunku w skali kontynentu. Ochrona rodzimego gatunku, wysiłkiem wielu ludzi i ogromnymi nakładami finansowymi uratowanego od całkowitej zagłady, oraz ograniczenie zagrożeń dla jego przetrwania jest priorytetem ochrony przyrody w Polsce. Bezpieczeństwo i podejmowanie działań zmierzających do stabilności i rozwoju populacji żubra w Polsce powinno być zatem sprawą nadrzędną w stosunku do partykularnych interesów osób i jednostek, zwracających się o zezwolenia na sprowadzanie, przetrzymywanie i hodowlę bizonów w naszym kraju.

[Opinia Państwowej Rady Ochrony Przyrody wraz z uzasadnieniem](#)